

Forord til bogudgivelsen *Sankt Antonios Fristelser*

En snedrive af fluevinger

- Af Ferdinand Ahm Krag

Nærværende bog udgives i forbindelse med udstillingen *Sankt Antonios Fristelser* hos Galleri Tom Christoffersen, marts 2019. Bogen er et udstillingskatalog, men måske også lidt mere end det. Indholdet over de følgende sider spænder fra tegning, grafik, maleri, fotografi til essay, poesi, prosa og dialog. Bogen præsenterer således nogle visuelle og tekstlige nedslag i en påbegyndt kunstnerisk samtale mellem studerende, undervisere og gæstelærere ved *Skolen for maleri og billedbaserede praksisser* på det Kongelige Danske Kunstakademi.

Sankt Antonios blev født år 251 af velhavende egyptiske forældre, der begge døde da han var 18 år gammel. Herefter bliver Sankt Antonios evangelisk kristen og lever i en længere årrække som eremit i ørkenen, hvor han kæmper mod djævlens dæmoner. Sankt Antonios overvinder dæmonerne og ender med at bygge et kloster i ørkenen. Grundlæggelsen af klostervæsenet tilskrives således denne helgen.

De ældste kendte skildringer af Saint Antonios i kamp med dæmonerne går tilbage til det tiende århundrede. Siden da er det flittigt blevet taget op igennem århundrederne og har resulteret i nogle af billedkunstens mest spektakulære og bizzarre billeder. Som om der med dette motiv er tale om en art surrealistisk konstant i kunsthistorien, for kampen mod djævelen forløses i kunstnerisk set triumferende imaginære excesser. Det er svært at finde nogle andre billedmotiver i historien, hvori der er blevet investeret så meget forestillingskraft som i skildringen af netop *Sankt Antonios Fristelser*. Derfor kaster surrealisterne sig også over motivet. Max Ernst, Leonora Carrington, Salvador Dali og Dorothea Tanning fortsætter i deres skildringer af den hellige Antonios en tradition påbegyndt af kunstneren som Lucas van Leyden, Michelangelo, Hieronymus Bosch, Matthias Grünewald og Niklaus Manuel.

Men også litteraturen har kastet sig over motivet. Den franske symbolist Odilon Redon blev så inspireret af Flauberts roman *Den hellige Antonios Fristelser* at han uopfordret begyndte at lave illustrationer til værket. Flaubert selv fik idéen til sin umulige roman, da han så et maleri af Jan Brueghel den ældre. Flauberts skrift løber over af billeder og bliver uvægerligt til billedkunst ligesom billedkunsten undertiden nedbryder sin egen *billed-lighed* i tegn, der er ligeså meget skrift, som de er billeder. *Når jeg lægger så stor vægt på her at*

forklare billedkunstens forhold til skriftsproget, er det, fordi skriftsproget er opstået som en bestemt gruppering af billeder, af hieroglyffer, som er blevet tildelt en præcis symbolkarakter, skriver Asger Jorn i teksten 'Hverken abstraktion eller symbol'.

Sankt Antonios kamp mod djævelen åbner som motiv op for det man kunne kalde *det grænseløst imaginære*, hvad realiseres i en geografi langt væk fra det sociale og samfundsmæssige: ørkenen. Denne forestilling der kobler det grænseløst imaginære til en særlig geografi, region eller lokalitet på afstand af det sociale genfinder vi efter surrealismen i række nye udformninger. Zonen i Tarkovskys film *Stalker*, det mystiske hav i Stanislaw Lems roman *Solaris*, Area X i romanen *Annihilation* eller den krystalliserede skov i J. G. Ballards *The crystal world*. Paradoksalt nok ser vi ligeledes, hvordan denne zone for *det grænseløst imaginære* (hvis arketype i en kristen kulturkreds er *Ørkenen*) flytter ind i centrum af det sociale fællesskab op gennem det tyvende århundrede. Ørken-zonen rykker ind byen takket være den kapitalistiske produktions effekt på byudvikling. Massens ornament og vareproduktionens overflod bliver en ny form for hallucinatoriske fænomener, hvad resulterer i en særlig form for imaginær ambivalens, hvad eksemplarisk finder sit udtryk hos en kunstner som Thomas Bayrle.

Fra litteratur til film og -billedkunst og tilbage igen. Selv traditionelle formater stræber mod at være andet og mere end sig selv og betegnelsen *roman* om Flauberts værk er vel egentlig en forceret betegnelse for en bog, der er udformet som et manuskript til et teaterstykke. Genreoverløb fører til kunstneriske kimærer og måske kunstens grundform overhovedet simpelthen er *kimæren*? Også et billede eller bare en enkelt sætning kan være en kimære, som for eksempel Flauberts sætning *en snedrive af fluevinger*. Den kan både smelte og flyve i en og samme bevægelse og dermed overskride det mulige, hvad er kunstens mest agtværdige egenskab.

Afslutningsvis skal der rettes en stor tak til alle studerende og gæsteundervisere, der har medvirket til udgivelsen.